

/напр- в Букурещ - българско, сръбско и влашко/, портрет на Негово Височество /напр. в Букурещ - Карл I/;

- тържествено витиевато слово в риторичен стил, изречено от учител или ученик /гимназист, колежанин, студент/, чийто изказ е рамкиран от молитвени упования за благополучие на общността и на целия български народ пред Бога, а неговата съдържателна сърцевина обхваща дейността и ползата от читалището по пътя на спасителното просвещение, повик за откриване на други учебни заведения - морална и нравствена, помощ която е богоугодно задължение на всеки българин осъзнал себе си като родолюбец и християнин, мисли върху живота, трудовете и заслугите на Кирил и Методий - издигнати в примери за продължение;

- дарителска помощ от присъстващите;

- угощение, в което взимат участие млади и стари.¹⁴

Силата на сакралното при някои елементи е призована с убеждение в нейната закрила, покровителство, защитнопредпазни функции и успешен край на всички начинания.

Предоставянето на колективна гостба за присъстващите в читалищния салон се съхранява в по-голяма степен сред нашите колонии в чужбина, отколкото във вътрешността на страната. Мястото и празничната обедна трапеза подпомагат сплотяването, по-плътното счепление на групата, засилват общуването между нейните членове. Именно тук се осъществяват пълноценните социални контакти от стари и нови във времето емигранти, хора от различни възрастови поколения или професии, чиято комуникация често не е била предмет на тяхното всекидневие. Тези пространственовремеви координати обединяват българите, концентрирани демографски в една махала с другите сънародници от близките райони в околността. Споделят се общи идеи, близки намерения, сродни инициативи извън официалния етикет, придружени от празнична емоционалност и хармония заедно с традиционните български храни, питиета, музика, танци. Европейски усвоените норми на поведение не изключват докрай изявата на някои исконни етнически белези. Отделната личност показва себе си /или своето семейство, ако има такива/ за оценка пред очите на множество възприематели, успоредно с което тя бива прецизно наблюдавана. Обсъжданията понякога преминават в клюка или мълва. Колективната цялост не допуска тайни. Тя постоянно разгадава и се опитва да канализира информация, да контролира и консолидира.

Подобна събитийност с единичен характер се развива в Перушица през 1874 година.¹⁵

Възрожденската традиция, онаследила древната митологична символика относно строежа на "Центъра" и пребиваването около него се реализира в непроменен вид от българските колонии в Новия свят /САЩ, Канада/ от края на 19 и началото на 20 век. Мястото и предназначението на читалищната институция близо до центъра, непосредствено да църквата, площада, дружествата, училището /напр.: сърцето на българския квартал в гр. Торонто/ ¹⁶ олицетворява желанието на човека да живее в свещено, чисто и закриляно пространство.